

24.5.2026

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Asia: VN/17575/2021-OKM-72

Luonnos hallituksen esitykseksi SORA-säännösten muuttamiseksi

Esityksen tavoitteena on tarkentaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain, yliopistolain ja ammattikorkeakoululain opiskeluoikeuden peruuttamista ja huumausainetestausta koskevia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman SORA-hankkeen loppuraportissa todettujen kehittämistarpeiden pohjalta.

AMKE tarkastelee esitystä ammatillisen koulutuksen järjestämisen näkökulmasta.

AMKEN näkemykset esitykseen sisällyneistä ehdotuksista

AMKE pitää esitettyä luonnosta pääosin perusteltuna. Esitysluonnos lisää ammattioppilaitosten keinovalikoimaa sekä selkeyttää toimintaprosesseja SORA-lainsäädännön soveltamiseen liittyvissä tilanteissa.

AMKE kannattaa esitettyä muutosta, jonka mukaan opiskelijan opiskeluoikeus voitaisiin peruuttaa alaikäisten suojelun lisäksi myös silloin, kun koulutukseen liittyvät käytännön tehtävät oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä edellyttävät työskentelyä iäkkäiden tai vammaisten henkilöiden parissa. Tämä on välttämätöntä haavoittuvassa asemassa olevien henkilöryhmien turvallisuuden varmistamiseksi tilanteissa, joissa opiskelija on tuomittu rangaistukseen laissa määritellystä rikoksesta.

Myös rikosperusteisen opiskeluoikeuden peruuttamista koskevien säännösten täydentäminen on perusteltu. Opiskeluoikeus voitaisiin peruuttaa myös ihmiskauppaan syyllistymisen perusteella.

AMKE pitää hyvänä rikostaustaotteen laajentamista myös vammaisten ja ikäihmisten suojelemiseksi. Ikäihmiset voivat joutua esimerkiksi taloudellisten väärinkäytösten kohteiksi Hyvää on myös esitetty kirjaus siitä, että rikostaustaote ei saa olla kuutta kuukautta vanhempi.

Opiskelijalla olisi oikeus saada opiskeluoikeuden peruuttamisen jälkeen ammatillisen koulutuksen järjestäjältä jälkiohjausta esimerkiksi muuhun koulutukseen siirtymiseksi. Jälkiohjausvelvoite ei saa lisätä merkittävästi ammatillisen koulutuksen järjestäjien jälkiohjaukseen liittyvää hallinnollista taakkaa.

AMKE pitää perusteltuna esitysmuutosta, jossa opiskelijalta voidaan uutena turvaamistoimena evätä osallistuminen koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin tai harjoitteluun, esimerkiksi jos katsotaan muiden henkilöiden terveys ja turvallisuus vaarantuu.

AMKE pitää perusteltuna, että opiskeluoikeutta voidaan rajoittaa myös väliaikaisesti erityisesti, kun opiskelija voi vaarantaa toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden. Opiskeluoikeuden epääminen voi olla myös osittainen. Se voi koskea esimerkiksi käytännön tehtäviä, kuten koulutus- tai oppiopimusta. Mahdollisuus teoriaopintoihin säilyisi. Tämä vaatii tarkkaa kirjaamista.

Opiskelu oikeus voidaan peruuttaa opiskelu oikeuden pidättämisen jälkeen kuuden kuukauden kuluttua, mikäli pidättämisen peruste ei ole poistunut. Opiskelu oikeus perutaan erillisellä päätöksellä. AMKEN mielestä opiskelu oikeutta ei pidä pitkittää, mikäli nähdään, että opiskelijan opiskelu oikeuden pidättämisen syystä ei tapahdu muutosta. Tämä on tärkeää sekä opiskelijan että koulutuksen järjestäjän oikeusturvan kannalta.

Jos opiskelu oikeus on peruutettu ja myöhemmin palautettu, siitä ei jatkossa tarvitse antaa tietoa eikä oppilaitoksilla ole oikeutta saada tietoa aiemmasta peruuttamis päätöksestä. AMKE pitää hyvänä tätä peruslähtökohtana. Tärkeää on kuitenkin, että jos opiskelu oikeuden aiemman perumisen syy toistuu, tulisi koulutuksen järjestäjän saada tieto aiemmasta perumisesta. Tällöin voidaan arvioida paremmin, esimerkiksi riittääkö määräaikainen opiskelu oikeuden peruminen vai tuleeko opiskelu oikeus katkaista.

AMKEN kommentit ehdotuksen vaikutuksista sekä ehdotukseen SORA-oppaasta

Esitysluonnoksen mukaan ehdotetuilla muutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia ammatillisen koulutuksen järjestäjille. AMKE ei pidä tätä arviota oikeana, vaikkakin esitetyt toimet selkeyttävät järjestäjien toimintaa tilanteissa, joissa joudutaan epäämään opiskelijan opiskelu oikeus väliaikaisesti. Muutokset edellyttävät koulutuksen järjestäjiltä hallinnollista työtä ja henkilöstön perehdytystä sekä lisää käytännön toimia prosessin eri vaiheissa, kuten jälkiohjauksen toteuttamisessa. Kokonaiskustannukset tulee arvioida ja ne tulee huomioida ammatillisen koulutuksen rahoituksessa.

AMKE kannattaa ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen yhteistä SORA-opasta. Siinä tulee kuitenkin tunnistaa eri koulutusasteiden SORA-toimintaan liittyvät erityispiirteet. Oppaan tulee olla myös riittävän konkreetti ja antaa täsmällisiä ohjeita erilaisiin lainsäädännön soveltamiseen liittyviin tilanteisiin.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Lisätiedot: Veli-Matti Lamppu, s-posti: veli-matti.lamppu@amke.fi, puh. 050 3442554